

ПРОБЛЕМИ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ В УКРАЇНІ

Запорізька державна інженерна академія, кафедра українознавства

На сьогодні українське суспільство відчуває нагальну потребу в реформуванні соціальної політики, насамперед соціальне забезпечення – проблема захисту фундаментальних прав людини. Економічні проблеми, з якими зіткнулася Україна, спричинили за собою серйозні соціальні наслідки: соціальну незахищеність всіх категорій населення, низький рівень доходів, безробіття, кризовий стан соціальної інфраструктури. В результаті трансформації українського суспільства змінюється характер соціальної політики і роль держави як основного суб'єкта соціальної політики. Сучасна система соціального забезпечення в Україні не відповідає вимогам необхідного рівня соціального захисту населення. Це зумовлено загальною соціально-економічною кризою та недоліками самої системи соціального забезпечення.

Серед багатьох інших можна виділити ряд найважливіших. Рівень оплати праці є чи не найсерйознішою проблемою української економіки, оскільки саме рівень оплати праці визначає такі основні макроекономічні параметри, як стандарти соціального захисту та сукупний платоспроможний попит. Стандарти оплати праці в Україні досі є надто низькими. Згідно зі стандартами ЄС мінімальна заробітна плата має бути вищою за прожитковий мінімум приблизно утричі.

Неефективна політика зайнятості. На відміну від країн ЄС, що приділяють значну увагу питанням зайнятості, безробіття, соціальної вилученості та ринку праці, Україна протягом 20 років не змогла сформувати цілісну концепцію останнього. Через невідповідність структури професійної підготовки кадрів потребам ринку праці України виникає значний дисбаланс між попитом і пропозицією робочої сили.

Наслідки безвідповідальної політики попередніх урядів у сфері соціального захисту. Політика зосереджувалася на невпинному збільшенні кількості недостатньо обґрунтованих соціальних виплат, пільг, субсидій тощо. На даний час у соціальній сфері основні ресурси спрямовуються на підтримання виплат за структурою, в якій переважають пасивні елементи соціального захисту. Активні елементи, які підвищують трудовий потенціал людини в ринковій системі (освіта, медицина, професійне навчання), залишаються об'єктом залишкового фінансування. Данний підхід гальмує системні ринкові перетворення, суттєво знижує їхню результативність.

Незавершеність пенсійної реформи. Враховуючи важливі наслідки змінювання пенсійного законодавства, проведеній пенсійній реформі притаманна низка недоліків: більшість заходів має параметричний характер і спрямована на подолання дефіциту бюджету Пенсійного фонду України. Одним із варіантів системи пенсійного забезпечення передбачається створення недержавних пенсійних фондів. Проте попередні оцінки вказують на доцільність досягнення шляхом його певного скорочення, але в жодному разі не усунення. Підвищення пенсійного віку та страхового стажу погіршують ситуацію на ринку праці. Особливо загострюється проблема «першого робочого місця» та працевлаштування осіб, старших за 40 років. Тим самим підсилюється ризик збільшення виплат по безробіттю і додаткових витрат на перекваліфікацію безробітних.

Отже система соціального захисту потребує комплексного підходу реформування, зміни принципів побудови та впровадження нових шляхів та методів, які дозволять працювати більш результативно на користь тих груп населення, які потребують соціального захисту. Соціальний захист та підтримка населення мають будуватися з урахуванням динаміки соціально-економічних процесів за умов ринку.